

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

Την περασμένη βδομάδα είχαμε την πρώτη του Βασιλικού με το «Χρηματιστή» καθώς μεταφράστηκε το «Les affaires sont les affaires» του Mirbeau, για να ξεφύγει ίσως ή διεύθυνση του θεάτρου από τη δημοτική μετάφραση του τίτλου που μπορούσε να γίνει ταιριαστή με το πρωτότυπο. 'Ας είναι. Δέν αλλίξει βέβαια να ψιλολογεί κανείς για τίτλους και τα τέτοια εκεί που δλόκληρη μετάφραση είναι φτιαγμένη με όλους τους σκολαστικώτερους κανόνες της γλώσσας του κ. διευθυντή. Για να φανταστήτε την υπερβολή κ' ως πού μπορεί να φτάση το πείσμα φτάνει να σάς πω ότι κ' αυτά τα ν προφερόντουσαν στο τέλος κάθε λέξης σά να καταστάλαζε εκεί όλη ή μανία και το γινάτι του κ. Βλάχου.

Τό έργο του Mirbeau δέν έχει καμιά σπουδαία φιλολογική αξία. Καί σ' αυτή τή Γαλλία ή επιτυχία του είναι πολύ αμφίβολη. Η προσπάθεια του συγγραφέα ήταν να μάς παρουσιάσει έναν τύπο ανθρώπου, από κείνους που συχνά γεννιούνται στις μεγάλες κοινωνίες, παραδομένο στο χρήμα και στο σφύρο. Καί βέβαια ή Λεσαρ ή ήρωας του Mirbeau τέτοιος είναι, τοκογλύφος των μεγάλων κόλπων, παλιάνθρωπος στο βάθος, και ζιπασμένος στο φανερό, χωρίς αγάπη, χωρίς οίχτο για κανένα, θέλοντας πάντα να κάνει τις δουλειές του διά δουλειές, μη πιστεύοντας σε κανένα αίστημα άλλο από το παντοδύναμο σφύρο. 'Ολ' αυτά στο δράμα φαίνονται και παραφαίνονται, με σε χοντρές χτυπητές γραμμές με πρόστυχα και κοινά χρώματα. 'Από τό έργο του Mirbeau ή χυδαίος τύπος του Λεσαρ φαίνεται μόνο από τί λέει, ή ψυχή του ζεδιπλώνεται από τα χοντρά και ζιπασμένα λόγια του που σκορπίζει πάντα τριγύρω, την προστυχιά του τή λέει ή ίδιος, την περιφρόνησή του προς κάθε αίστημα ή ίδιος, τα σχέδιά του, τα όνειρά του πάλιν ή ίδιος. Ποτέ δέ μάς άφίνει να βαθύνουμε από την πράξη του μέσ' στην ψυχή του, κ' απ' τα φερσίματά του να ξεσκεπάσουμε τό χαρακτήρα του. Πριν προφτάσουμε να τον ξετάσουμε, βγαίνει ή ίδιος στη σκηνή και μάς λέει: Είμαι τέτοιος και τέτοιος, θα κάνω έτούτο και τούτο, ή ζωή μου είναι αυτή κ' αυτή! Καί γύρω στο Λεσαρ ήρωας φτιαγμένοι επίτηδες για ν' α-

κούνε τί λέει αυτός μόνο. Στην κόρη του ή συγγραφέας θέλησε να φέρη την αντίδραση και πάσκιε να την παρουσιάσει για πλάσμα ανώτερο που περιφρονεί τον πατέρα της και τή ζωή του και θέλει, εξαγνισμένη από ένα βαθύ έρωτα, να φύγη μακριά. Δέν ξέρω, μα και ή κόρη αυτή φαίνεται πολύ ρωμαντικό πλάσμα, περισσότερο φιλολογικό παρά πραγματικό, όχι γιατί ένας τέτοιος τύπος δέν μπορεί να είναι άληθινός—κάθε άλλο—μα γιατί είναι φτιαγμένη έτσι πού να μοιάζει πολύ με τα παλιορωμαντικά κορίτσια του μυθιστορημάτου. Τό ελάττωμα του έργου είναι ότι ή προσπάθεια του συγγραφέα να δώσει πολύ ζωή στον ήρωά του έγινε αίτια να παρουσιαστούνε τα άλλα πρόσωπα χωρίς κανένα ένδιαφέρον, άτονα και άνευρα. 'Όσο για τό Λεσαρ φαίνεται πως ή συγγραφέας με πολύ κοινά χρώματα έζουγράφισε τον τύπο του. Πολύ χτυπητός, πολύ τραδηγμένος στο χειρότερο, δίνει την εντύπωση του υπερβολικού, του αδύνατου κάποτε, και ή πλοκή των επεισοδίων φανερώνει πάντοτε σκεδόν την έλλειψη τέχνης και άληθινής δραματικής ζωής.

Οί ήθοποιοί έπαιξαν σκεδόν όλοι πολύ άσκημα.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ.

Ο ΝΟΜΟΣ

'Ενα σύννεφο μαύρο πρόβαλε στον ορίζοντα και μια καταχνιά σκέπασε τή θάλασσα πέρα κατά τό βουνό. Τα νερά τρεμουλιάζανε σά να πέρασε από πάνω τους κάποιο φύσημα και βαφτήκανε μαύρα. Τό βουνό σκεδόν δέ φαινόταν από την καταχνιά.

'Ο καπετάνιος του μικρού παποριού όρθιος άπάνω στη γέφυρα κοίταζε τό σύννεφο, είδε τή μαυρίλα που πλάκωσε κ' είπε γυρίζοντας στην όμορφη άρχόντισσα που καθότανε δίπλα του χαμένη σε μια πολυθρόνα.

— Πουνέντης πήρε.

— Καλώς νάρθη; έμένα δέ με πιάνει ή θάλασσα, άποκρίθηκε κείνη άδιάφορα.

Δίπλα της, άκουμπώντας τα χεράκια του άπάνω στον ώμο της στεκότανε ένα κοριτσάκι ως δέκα χρονών, κάτασπρα ντυμένο, με κόκκινες κορδέλλες, όμορφο, χτενισμένο, με τα χεράκια του και τα παχουλά γαμπάκια του δλόγυμα. Στο πρόσωπό του είτανε ζουγραφισμένη ή καλοπέραση και

στα γαλανά ματάκια του καθρεφτιζότανε ή εύτυχία. Η μάνα του—γιατί μάνα του είτανε ή άρχόντισσα—σηκώθηκε από τή θέση της, πήρε τήν κόρη της από τό χέρι, κί άρχισε να περπατάει άργά στο κατάστρωμα.

— Να ξεμουδιάσουμε λίγο, είπε στον καπετάνιο. Τράβηξε ως τή πρόμνη. 'Εκεί όλοι οι έπιβάτες είχανε σχηματίσει ένα μεγάλο κύκλο να βλέπουνε κάτι τι. Η κυρία ζύγωσε. 'Ό,τι είδε της χτύπησε τόσο άσκημα στα μάτια. Είτανε κεί καθισμένος στον μπάγκο ένας άθρως δεμένος με τα σίδερα σφιχτά. Τό σίδερο είχε χαράξει σημάδι άπάνω στη σάρκα του κί ή άθρως φαινότανε πως πονούσε. Κάποτε γύρισε στο στρατιώτη που τον έφύλαγε και τούπε

— Μούκοψε τό κρέας, και συνάμα τίνανε τα χέρια του δυνατά κ' ή βαρεία κλειδωνιά που κρεμότανε άντήχησε θλιβερά πού έκανε τήν κυρία νάνατριχιάση. Φορούσε μαντήλα στρατιωτική και στο κεφάλι ένα κασκέτο στρογγυλό από τσόχα ένω στο λαιμό του είχε δέσει στριφτά ένα άσπρο μαντήλι. Τό δεξί του μάτι είτανε χαλασμένο, ποιός ξέρει από τί, και τό μούτρο του είτανε σκαμμένο τόπους τόπους από τή βλογιά. Φορούσε άρθύλες δίχως κάλτσες και τό παντελόνι του είτανε τρύπιο στα γόνατα. Τρεις στρατιώτες κ' ένας νοματάρχης τον έφυλάγανε με τα ντουφέκια στο χέρι. Η κυρία ζύγωσε έναν από τους στρατιώτες και τους ρώτησε με περιέργεια για τον άθρως αυτό με τό έλεεινό έξωτερικό.

— Είναι φυλακισμένος; έχει κάνει τρεις φόνους, της άποκρίθηκε ή στρατιώτης.

— Καί τώρα πού τον πηγαίνετε;

— Σ' άλλη φυλακή γιατί κεί πού τον είχανε όλη μέρα καυγάδες έκανε κακό σκυλί. Τις άλλες παρ' όλίγο να ξεκάνε, έναν άλλο φυλακισμένο μ' ένα σίδερο, πρόσθεσε ή στρατιώτης φχαριστημένος να δίνη πληροφορίας σε μια τέτοια κυρία.

— Κ' είναι για πολλά χρόνια φυλακισμένος; ξαναρώτησε ή κυρία πού τό μάτι του φυλακισμένου με τό βλογιοκομμένο μούτρο της φαινότανε τώρα πιο ζγυρο από πρώτα.

— 'Επί ζωής, άποκρίθηκε ή στρατιώτης; και τό είπε χαμογελώντας, με μια φριχτή άπάθεια, σαν άθρως πού χρίζεται γιατί νιώθει τον έαυτό του σε άσφάλεια.

'Επί ζωής, επανάλαβε ή κυρία άπορώντας

Μαρίας, πού γύρισε από την άλλη μεριά για να νάν την κρύψη.

'Όστόσο ή άμαζόνα, πού έφτασε τώρα στον κήπο από μια μικρή πόρτα, ζύγωσε στην ταράτσα με γλήγορο τροκάκι, πήδησε άλαφρά καταγής, χωρίς να περιμένη ούτε τον Κοζάκο της, ούτε τον 'Ιπατόφ, πού βιαστήκανε να τή βοηθήσουνε. Σηκώνοντας άλαφρά τό μακρύ της φουστάνι, είδιόθησε τρέχοντας τα σκαλοπάτια της ταράτσας και φώναζε φαιδρά.

— Να με!

— Καλώς όρισατε, φώναξε ή 'Ιπατόφ. Είτανε άνέλπιστο. Καί πόσο εύχάριστο. Συμπαθήστε μου να σάς φιλήσω τό χέρι.

— Στη διάθεση σας. Μονό σηκώστε μου τό χερόχτι σεις ή ίδιος....

— Βλέπω πως δέν ήρθε, είπε ή Μαρία με σιγανή φωνή.

— Σουπραγγέλιει πως είχε δουλειές. Μη θυμώσεις... Καλημέρα Γέγκορ Καπίτονιτς. Καλημέρα, παιδιά; καλημέρα σ όλους σας... Μάσσα, είπε γυρίζοντας στο μικρό κοζάκο, περπάτησε λίγο τον Κρασαστήκη. Μάσσα, δός μου μια καρφίτσα για να

καρφώσω τή φούστα μου... 'Αί! έτσιμπήθηκα... Μιχάλη Νικόλαιτς, έλάτε δώ...

— Ποιό είναι αυτό τό καινούργιο πρόσωπο τό τόσο σοβαρό; ρώτησε με ζωη άρκετά δυνατή.

— Είναι ή γείτονας σας ή 'Αστακόφ, ξέρτε, ή ιδιοκτήτης του Σάσσοβο. Θέλτε να σάς τότε παρουσιάσω;

— Καλά, άργότερα... 'Α, τί όμορφος καιρός! Γέγκορ Καπίτονιτς, εν' άλήθεια πως ή Ματρόνα Μαρκόβνα σας μαλώνει καημένη τέτοιο καιρό;

— Η Ματρόνα Μαρκόβνα δέ με μαλώνει ποτέ; μόνο...

— Καί οι δεσποινίδες Μπιρλολέφ; Τήν άλλη μέρα τα ξέρουν όλα, δέν είναι έτσι;

Και ξέσπασε σε χαρούμενα γέλια.

— Γελάτε πάντα, είπε ή Καπίτονιτς; και άς μνή είναι της ήλικίας σας....

— Γέγκορ, αγαπημένε μου φίλε, μη θυμώνετε είδεμη σάς δίνω ένα φιλί... 'Α, είμαι κουρασμένη, δόστε μου τήν άδεια να καθίσω.

Κ' έπεσε άπάνου σ' ένα κέθισμα, χώνοντας με κίνημα χαριτωμένο τό καπέλο ως στα μάτια της.

— Να μου συμπαθήστε, Νεντίζντα 'Αλεξέιβνα, να πάρω τήν τιμή να σάς παρουσιάσω τό γείτονα

μας κύριον 'Αστακόφ, πού για δαύτον άκούσατε να μιλάνε βέβαια.

'Ο 'Αστακόφ χαριέτης κανονικά, και ή Νεντίζντα τον κοίταζε κατου από τό γύρο του καπέλου της.

— Νεντίζντα 'Αλεξέιβνα Βερετιέφ, εξακολούθαε ή 'Ιπατόφ γυρίζοντας προς τό μουςαφίρη του. Ζή έδώ με τον αδερφό της Πέτρο 'Αλεξέιβιτς, λοχαγό της φρουρας σε άποχώρηση, πρώτη φιλενάδα με τή γυναικαδέφη μου, και καλοπροαίρετη για όλο μας τό σπίτι.

— Είναι χρέος μου, είπε κείνη εξακολουθώντας να ρίχνη ματιές πονηρές κατου από τό καπέλλο της στον 'Αστακόφ. 'Ο 'Αστακόφ άσαλεύτος, μόνο έλεγε μέσα του «Μά και τούτη είναι τό ίδιο πολυ όμορφη».

'Αληθινά ή Νεντίζντα είτανε χαριτωμένη. Λεπτή και λυγερή, φαινότανε νεώτερη από ό,τι πραγματικά είτανε, γιατί άγγιζε στα είκοσιεφτά της χρόνια. Με πρόσωπο στρογγυλό, κεφάλι γερό, μακρυά μαλλιά κηλά, μια μικρή μύτη άνασηκωτή, και μάτια πού ή πονηριά και ή φαιδρότη φαινότανε πως σπιθοβολάγανε μέσα. 'Όλα τα χαρακτηριστικά της είτανε καλοκαμωμένα και παίρνανε πολλές φορές